

Monumentnummer*: 517573

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 21
F 033 421 77 99
E info@cultureelerfgoed.nl

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 28 november 2000
Kadaster deel/nr: 82992/147

Complexnummer

517572

Complexnaam

Houtmansplantsoen

Woonplaats*

Gouda

Gemeente*

Gouda

Provincie*

Zuid-Holland

Locatiennaam

Gouda

Locatieomschrijving

Houtmanpl. noord.Veerstal

Kadastrale gemeente*

Gouda

Sectie*

C

Kad. object*

Appartement

Grondperceel

4248

Rijksmonumentomschrijving**

Inleiding

PARK van het type stadspark, genaamd 'Houtmansplantsoen', is vanaf het tweede kwart van de 19de eeuw in Landschapsstijl aangelegd, als onderdeel van een, slechts ten dele uitgevoerde smalle, stadswandeling op de voormalige stadswallen langs de singels. De aanleg werd mogelijk, nadat in 1829 de stadsmuren voor afbraak waren verkocht. Het park strekte zich vanaf het voormalige bastion De Punt in een smalle strook uit in noordelijke richting tot de Lange Tiendweg. In 1855 werd een kleine strook grond afgestaan in verband met de bouw van een boezemgemaal voor het Hoogheemraadschap van Rijnland (ca. 1938 buiten werking; gesloopt) in de Fluwelen Singel. Een uitbreiding van het park aan de zuidzijde vond plaats, toen burgemeester mr. A.A. van Bergen IJzendoorn na zijn overlijden in 1895 zijn woonhuis met tuin aan het Houtmansplantsoen aan de gemeente legateerde. De ontwerper van de eerste aanleg van het park is niet bekend. De laat-19de-eeuwse inrichting van het park, met ondermeer een muziektent en enkele gedenktekens, heeft vermoedelijk onder leiding van de stadsarchitect L. Burgersdijk plaatsgevonden. Een wijziging van na die tijd is ondermeer het asfalteren van de in oorsprong onverharde paden.

Omschrijving

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Het in fasen tot stand gekomen park in landschapstijl kenmerkt zich door het vloeiende en padenpatroon met slingerende en gebogen vormen, waardoor gras- en groenstroken zijn ontstaan met diverse vormen. Er zijn verschillende ingangen tot het park, te weten aan de Nieuwe Veerstal, bij brug van het voormalige gemaal Rijnland, bij de Doelenstraat bij de Vijverstraat in het verlengde van de Spieringstraat en de Tuinstraat en bij de Lange Tiendeweg in het verlengde van de Houtmansgracht. Over de gracht bij de Vijverstraat ligt een vlak brug met een vernieuwd houten brugdek en gietijzeren balustrade. Doordat het park aan de zuidzijde tegen het dijkwalud van de Nieuwe Veerstal is aangelegd, gaat dit deel van het park (nabij de molen) glooiend omhoog. Belangrijk aan de oostzijde zijn de doorkijkjes naar het aangrenzende water. Deze staat in contrast met het meer besloten karakter van het park dat door de vrijwel aaneengesloten bebouwing aan de zuid- en westzijde is ontstaan.

De oorspronkelijke, monumentale beplanting bestaat uit een variatie aan loofbomen met een verschillend karakter in kleur en structuur, zoals Treurwilgen, Platanen, Beukenbomen (*Fagus*; rode en groene), deels een hangend variëteit en Watercypressen (*Metasequoia glyptostroboides*). De bomen zijn solitair, maar deels ook in groepen geplant.

Waardering

Het park is van algemeen belang wegens architectuur- en cultuurhistorische waarde als representatief voorbeeld van een typisch 19de eeuw stadspark dat zich langs de singels ter plaatse van de voormalige stadswallen heeft ontwikkeld.

Het park is van algemeen belang vanwege de tuinhistorische waarde door de herkenbare aanleg in Landschapstijl met bijbehorende karakterstieke beplanting, die typisch is voor de 19de eeuw.

Het oorspronkelijke karakter van het park is in hoofdvorm goed bewaard gebleven. Er bevinden zich diverse monumentale bomen, die stammen uit de 19de eeuw.

Het park is van belang als drager van het straatmeubilair. Hierbij is sprake van van ensemblewaarde door de ruimtelijke relatie van de diverse bouwkundige onderdelen met het park, die specifiek passen bij de inrichting van het park.

De park is stedenbouwkundig van belang door de beeldbepalende en kenmerkende situering langs de singel, aan de zuidzijde van de stad, die grenst aan de Hollandsche IJssel.

Het park is van algemeen belang wegens architectuur- en cultuurhistorische waarde als een representatief voorbeeld van boombescherming uit omstreeks de eeuwwisseling in Electische trant, die tevens herkenbaar is als een 'Wilhelmina'-gedenkteken.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Tuin, park en plantsoen

Functie

Park